GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḑI.
pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 63. *Vinerĭ în 4 (16) Maiŭ* **1884.**

3 (15) Maiu în Clușiu.

Brașovŭ, 3 (15) Maiŭ.

Astăḑĭ, la 11 óre înainte de améḑĭ, primimŭ din Clușiu următórea telegramă:

Românii din Clușiu au fostŭ batjocuriți în modŭ scandalosŭ aseră cândŭ serbau aniversarea ḑilei de 3 (15) Maiu 1848.

Glóte cu sutele cutrierau stradele strigândŭ și înjurândŭ elementulŭ românŭ. Scandalulŭ l'au începutŭ ântâiu la locuința d-lui Dr. Silași, profesorŭ universitarŭ, și l'au continuatŭ la domiciliulŭ domnilorŭ Coroianu, Dr. Isacŭ și a altora. Glótele turbate sparseră pórta bisericei române greco-cat., intrară apoi în otelulŭ Biazini, unde se serbá presera de 3 (15) Maiu. Unii tinerĭ români au fostŭ bătuți și mai mulți amenințațĭ chiar cu mórtea.

Turburarea s'a pututŭ potolí numai prin intervenirea poliției, care s'a presentatŭ la fața locului destulŭ de târḑiu în ajutorulŭ celorŭ amenințați.

Scandalulŭ l'a provocatŭ și l'a terminatŭ tinerimea maghiară universitară.

Siguranța personală ne este amenințată și stămŭ fără scutŭ.

O adêncă durere ne-a cuprinsŭ ca Românĭ și ca patrioțĭ cetindŭ telegrama de mai susŭ.

Ca Românĭ ne simțimŭ gravŭ ofensațĭ prin faptulŭ nenorocitŭ și crudŭ alŭ tinerimei maghiare din Clușiu, care a insultatŭ pe frații noștrii locuitorĭ în Clușiu într'unŭ momentŭ, cândŭ serbătoreau aniversara unei ḑile scumpe fie-cărui sufletŭ românescŭ, a ḑilei de 3 (15) Maiŭ. Este tristŭ și durerosŭ că Românulŭ nu mai póte serbători în liniște nicĭ memoria acelei adunărĭ pacĭnice, care a proclamatŭ liberarea poporului românŭ de sub jugulŭ iobăgiei și a manifestatŭ cele mai leale sentimente de credință către înaltulŭ tronŭ și integritatea monarchiei habsburgice.

Glótele din Clușiu au mersŭ în furia și în turbarea lorŭ așa departe în câtŭ au atacatŭ chiar și sfântulŭ lăcașiu, unde preoții românĭ înalță ḑilnicŭ rugile lorŭ pentru binele și fericirea tronului și a patriei.

Nu trebue sĕ se revólte în omŭ sêmțulŭ patrioticŭ vĕḑêndŭ atâta selbătăciă la junimea unui poporŭ, care pretinde a fi purtătorulŭ culturei și alŭ civilisațiunei nu numai în Ungaria dér chiar și în Orientŭ?

Unde vomŭ ajunge cu-o asemenea cultură, care ne atacă aḑĭ și sanctuariulŭ consciinței?

Étă fructele articulilorŭ veninoșĭ ai foilorŭ maghiare din Clușiu, carĭ batjocurescŭ și insultă mereu pe Românĭ, descriindu-i cu colorile cele mai negre și sumuțândŭ în contră-le pe toțĭ procurorii, solgăbirăii și agenții poliției. Aceste organe ale siguranței publice, par a nu mai avé aḑĭ altă misiune decâtŭ a stá în serviciulŭ fanatismului de rassă și a persecutá și maltratá pe pacĭnicii cetățenĭ, cu idei și credințe deosebite de ideile și credințele celorŭ dela putere.

Din nenorocire Clușiulŭ nu este aḑĭ decâtŭ unŭ cuibŭ de fanaticĭ. Acésta a dovedit'o de nenumerate orĭ în trecutŭ și în presentŭ. Bóla afurisită a urei de rassă a cuprinsŭ până și inimile fragede ale tinerimei maghiare. Aceștĭ tinerĭ în locŭ se fie condușĭ de idealurile nobile ale libertății, ale păcii și ale fericirei patriei, sĕ întrunescŭ în grădinĭ publice și apeléză la autoritățĭ ca se persecute și se desființeze societatea de lectură și de binefacere a pacĭnicĭlorŭ lorŭ colegĭ românĭ dela universitate.

Este acesta unŭ faptŭ demnŭ de-o tinerime, care se respectă pe sine și pretinde a fi civilisată?

Și autoritățile, în locŭ sĕ se informeze asupra stăreĭ adevĕrate a lucrurilorŭ și se înblânzéscă furia tinerimeĭ ațîțate în contra Românilorŭ, se grăbescŭ a-i face pe voiă și disólvă într'adevĕrŭ societatea studențilorŭ românĭ.

Unŭ pretextŭ se află ușorŭ cândŭ omulŭ vrea se distrugă, se strice ceva ce este bunŭ și folositoriŭ. Astfelŭ s'aŭ acățatŭ organele siguranțeĭ publice din Clușiu de felicitarea junimei adresată ḑiuarelorŭ nóstre naționale și aŭ decretatŭ mórtea societățiĭ „Iulia“.

Kossuthiștii dela „Ellenzék“ au triumfatŭ. Apelulŭ lorŭ din numerulŭ dela 14 Maiŭ (113) a fostŭ urmatŭ nu numai de junime dér și de autorități. Resboiulŭ de esterminare contra nóstră s'a începutŭ în Clușiu pe față.

Este fórte semnificativŭ, că mai în același timpŭ cândŭ se întêmplă tóte aceste în Clușiu ne sosesce dela Versețŭ scirea, că în Ulma, unde sĕ adunară trei mii de Sêrbĭ spre a protestá în contra uneltirilorŭ Sêrbilorŭ guvernamentalĭ și a declará că ținŭ la programa națională din Becicherecŭ, a fostŭ provocatŭ unŭ confiictŭ sângerosŭ, din causă că solgabirĕulŭ a spartŭ cu ajutorulŭ gendarmilorŭ conferența Sêrbilorŭ independențĭ.

In fața acestorŭ împrejurărĭ întrebămŭ: Cine sunt provocătorii? Cine sunt turburătorii liniștei și a păcii dintre popóre? Noi, naționalitățile nemaghiare, carĭ folosindu-ne de mijlócele legale voimŭ sĕ ne desvoltămŭ pacĭnicŭ limba și naționalitatea nóstră în acestŭ statŭ, séu Maghiarii, carĭ privindŭ cu ochĭ rĕi la acésta desvoltare iau refugiu chiar la violință spre a ni-o împedecá?

Unde o se ajungemŭ, décă nu se va pune odată capĕtŭ acestorŭ pornirĭ dușmănóse? Și cum se li sĕ pună capĕtŭ décă autoritățile mergŭ mână în mână cu agitatorii?

Cătră alegĕtorii românĭ aderențĭ ai partidei naționale române din Ungaria și Transilvania.

Comitetulŭ electoralŭ permanentŭ alŭ partidei naționale române, esmisŭ de către conferința representanțilorŭ alegĕtorilorŭ românĭ ținută în Sibiiu în ḑilele 12, 13 și 14 Maiŭ 1881, convócă prin acésta o **conferință generală a partidei pe 1 Iuniu călindariulŭ nou**, (20 Maiŭ călindarŭ vechiŭ, la 10 óre a. m. **la Sibiiŭ**, otelulŭ „Impĕratulŭ Romanilorŭ.“

Spre acestŭ scopŭ învitămŭ pe d. d. delegațĭ din cercurile electorale, aleși în sensulŭ apelului nostru de ddt. 12/24 Martie anulŭ curentŭ Nr. 51. sĕ bine voiéscă a se presenta la acea conferință, avêndŭ a se legitima cu litere credențiоnale primite dela comitenții lorŭ.

Obiectulŭ conferinței va fi, statorirea atitudinei partidei nóstre față cu proximele alegerĭ dietalĭ.

Din ședința comitetului electoralŭ permanentŭ alŭ partidei naționale române ținută în Sibiiŭ la 4 Maiŭ (22 Aprile) 1884.

P. Cosma, președinte. — A. Trombitașu, secretariŭ.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Pesta, 15 Maiŭ. — In afacerea Dobranski s'a constituitŭ unŭ tribunalŭ de onóre, care a făcutŭ interogatoriu lui Dobranski. După o pertractare de 4 ore, tribunalulŭ îșĭ pronunță hotărârea, după care atitudinea lui Dobranski, față cu acusările ridicate de Ugron în ședința camerii de la 9 Maiŭ, n'a fostŭ nicĭ sinceră precum cerea datoria, nicĭ împreunată cu bunulŭ simțŭ.

Berlinŭ, 15 Maiŭ. — Din causa hotărârilorŭ camerii deputațilorŭ privitóre la abusurile electorale ale funcționarilorŭ, regele a adresatŭ ministerului unŭ edictŭ, care arată, că astfelŭ de hotărârĭ parlamentare lovescŭ în drepturile constituționale ale regelui și îndémnă pe guvernŭ sĕ păstreze granițele între puterea legislativă și esecutóre.

Bucurescĭ, 15 Maiŭ. — Ministrulŭ de comerciŭ, respunḑêndŭ la interpelarea făcută de deputatulŭ Iepurescu, declară în ședința camerii de aḑĭ că până acum nu s'au începutŭ tractărĭ cu Austro-Ungaria în cestiunea convențiunii comerciale, dér că lucrările preliminare sunt în cursulŭ lorŭ. Senatulŭ a votatŭ unanimŭ încredere guvernului pentru atitudinea sa de Sâmbătă nóptea față cu cele petrecute.

Clușiu, 15 Maiu. — Studenții românĭ dela universitatea din Clușiu, în urma închiderii societății de lectură „Iulia“, au ținutŭ o întrunire în care s'a ocupatŭ cu cestiunĭ politice în contra statutelorŭ. Salută ḑiarele românescĭ în publicŭ ca pe nisce luptătóre pentru recâștigarea drepturilorŭ răpite ale Românilorŭ.

Parisŭ, 15 Maiŭ. — In stațiunea căii fĕrate nordice, s'a ciocnitŭ trenulŭ de marfă cu celŭ de persóne. Mașinistulŭ a fostŭ ucisŭ, 33 de persóne mai multŭ séu mai puținŭ rănite.

Viena, 15 Maiu. — Maiestatea Sa monarchulŭ a plecatŭ la Pesta. Stânga va aparé mâne érăși în camera deputațilorŭ.

Telegrama particulară a Gazetei.

Pesta, 15 Maiŭ.

Junimea română din Pesta, însuflețită de memorabila ḑi de 3 Maiŭ, 1848, a serbatŭ cu mare entusiasmŭ memoria acelei ḑile.

Felicitărĭ la adresa nóstră.

Sibiiu, în 27 Aprile.

Vechia dorință a Românilorŭ de dincóce de Carpațĭ o vedemŭ aḑĭ împlinită: »Gazeta Transilvanieĭ« nestorulŭ ḑiuarelorŭ nóstre e cotidianŭ.

Salutămŭ decĭ — deși în césulŭ alŭ unspreḑecelea — din inimă acestŭ pasŭ înainte și în lupta dréptă pentru interesele și propășirea nemuluĭ românescŭ Vĕ asigurămŭ de deplina nóstră încredere.

Sim. Alamorean de Alamorŭ, G. Babeșŭ, E. Besa, I. Brosŭ, I. Buzdug, I. Buzura, G. Cârlig, I. Cențŭ, Sim. Ciuca, I. Gavrilescu, V. Ghițŭ, G. Iondrea, M. Iar, I. Manta, M. Micu, I. Moga, A. Moldovanŭ, S. Marcan, V. Saftŭ, I. Reit, G. Țeposŭ, I. Popa, I. Popoviciŭ, I. Sucéva, I. Torpan, M. Radu, I. Căpușanŭ, I. Cocoș, I. Francu, V. Gan, I. Hârțogă, R. Mircea, I. Moga, V. Onițĭ, I. Popa, Popoviciŭ jun. A Stoicoviciŭ, Russu, T. Strĕmbu, A. Cețan, Cucuian, Duma, Gomboș, Ințu, Lador, Medianŭ, Munteanŭ, Ognean, Oprean, Olariu, Vulcan, ascultătorĭ de teologiă.

V. Blaga, I. Deișoreanu, G. Fulea, A. Igna, I. Ister, D. Lĕpedatŭ, G. *Prigonă I.* Moldovanŭ, *I.* Grecu, *V. Basarabŭ, V.* Glodean, *A. Draia,* G. *Stăneasa,* ascultători de pedagogiă.

Mulțămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre dovеḑĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

Cronica ḑilei.

D. Generalŭ de brigadă Fischer s'a întorsŭ săptĕmâna acésta la postulŭ sĕu în Brașovŭ, pe deplinŭ restauratŭ din bóla, de care suferea.

*

Se scrie din Verșețŭ, că întrunirea electorală ce au ținut'o Sêrbii la 11 Maiŭ, s'a sfĕrșitŭ printr'o scenă sângerósă. Au participatŭ aprópe trei mii de alegĕtorĭ, mai toțĭ partisanĭ ai vechiĭ programe stabilite la Becĭcherek. In sală abia s'au lăsatŭ sĕ între 800 de alegĕtorĭ, carĭ la întrare trebuia sĕ se legitimeze cu cărțile de alegĕtorĭ ce li s'au liberatŭ de cătră notarii comunalĭ. Maioritatea a alesŭ președinte pe Marcovicĭ, ceea ce a făcutŭ pe comisarulŭ administrațiunii, subprefectulŭ Palfy, sĕ protesteze, ḑicêndŭ, că deși Marcovicĭ are carte de alegĕtorŭ, totuși scie positivŭ, că nu e înscrisŭ în liste și astfelŭ a pusŭ sĕ-lŭ dea afară. Maioritatea protestândŭ în modŭ sgomotosŭ, au intratŭ jandarmii cu puscile în localulŭ întrunirii și au începutŭ sĕ deșerteze sala. Afară erau înșirațĭ husarĭ, cu carĭ s'au încăeratŭ cei strîmtorațĭ din sală. Cincĭ persóne au fostŭ gravŭ rănite și mai multe au scăpatŭ cu rănĭ ușóre. Mulțimea întărîtată începù sĕ ridice baricade și numai prin intervenirea cetățenilorŭ mai cu vĕḑă din Biserica-Albă s'a putută evita o mare nenorocire. In timpulŭ acesta. Dr. Casapinovicĭ referă, în localulŭ închisŭ, despre programa guvernamentală din Chichinda, care se primí unanimŭ de cei trei sute de alegĕtorĭ, carĭ mai erau de față.

*

In München a fostŭ la 11 Maiŭ o demonstrațiune socială-democratică, care a pusŭ orașulŭ întregŭ în mare mișcare. Dela unŭ arcŭ de triumfŭ s'au înlăturatŭ insemnele imperialĭ și în loculŭ lorŭ s'au așeḑatŭ douĕ stégurĭ roșii cu inscripțiunile: »Sĕ trăiască social-democraţia! Josŭ cu omorulŭ în massă!« Poliția și pompierii abia după douĕ ore și jumĕtate au putută restabili ordinea.

*

Fostulŭ principe alŭ Moldaviei Mihailŭ Sturdza a rĕposatŭ în Paris. Dênsulŭ a domnitŭ din 1834 până în 1849, și după cum se scie, a fostŭ unulŭ din domnii cei mai autoritarĭ. Averile, ce le-a lăsatŭ după sine, sunt de totŭ considerabile. M. Sturdza este tatălŭ prințului Grig. M. Sturdza și alŭ soției tênĕrului Gorciacoff.

*

In urma demisiunei d-lui Vogt, directorulŭ de până acum alŭ gimnasiului luteranŭ (săsescŭ) de aicĭ, s'a alesŭ în loculŭ dênsului d-lŭ profesorŭ Korodi. Studenții i-au adusŭ noului directorŭ o ovațiune împreunată cu serenadă și cu conductŭ cu facle.

*

Din Sofia se anunță, că au plecatŭ din Filipopole doi delegațĭ, bulgarĭ ca sĕ informeze curțile europene despre păsurile poporului rumeliotŭ, supunêndu-le în acelașĭ timpŭ unŭ memoriu, în care se esprimă necesitatea unirei Rumeliei-orientale cu Bulgaria.

*

»L'Indèpendance Roumaine« comunică întristătórea scire, că marele poetŭ Alexandri e bolnavŭ în patŭ și e fórte probabilŭ, că nu va puté pleca la Montpellier, unde e invitatŭ sĕ ia parte la serbările, ce se vorŭ da acolo.

*

Același ḑiarŭ comunică, că d. Cratohvilŭ, șefulŭ musicei regimentului 5 de dorobanțĭ a compusŭ unŭ marșŭ în onorea Altețelorŭ Lorŭ archiducelui Rudolfŭ și principesei Stefania. Marșulŭ e dedicatŭ Maiestățilorŭ Lorŭ regelui și reginei României.

Mercurĭ séra s'a datŭ pe scena teatrului din Brașovŭ opera »Norma« de Bellini. Deși opera acésta este una dintre cele mai ușóre opere italiene, totuși pretinde pentru esecutarea ei puterĭ probate. Domnișóra Szegal (Norma) ne-a doveditŭ aséră că este capabilă sĕ ne cânte cele mai grele piese cu vocea ei expasivă și mlădiósă. Fórte drăgălașă este d-șóra Atzger (Adalgisa) și posede o voce fórte simpatică; totŭ atâtŭ de drăgălașă și simpaticŭ este și joculŭ ei de scenă, și în rolulŭ Adalgisei aseră părea că vedemŭ unŭ ângerașŭ în vestmintele albe. — D-lŭ Faltus (Sever) încă are o voce de tenorŭ potrivită pentru scena nóstră și cântă cu multă vervă ariile italienescĭ.

Astă seră se va representá Țarulŭ și Dulgherulŭ, operă comică în trei acte de Dortzing.

Sinodulŭ archidiecesanŭ.

In ședința de la 25 Aprile, d. deputatŭ Truța a făcutŭ urmĕtórea interpelare:

Considerândŭ, că ḑiarulŭ »Telegraful Român,« ca proprietate a archidiecesei, conformŭ testamentului Marelui Andreiu, trebue sĕ fie redactatŭ de d. N. Cristea, câtŭ timpŭ va voi d-sa;

Considerândŭ, că sinodulŭ, ca autoritate supremă administrativă, are facultatea de a dispune de averea bisericii de orĭ ce natură ar fi ea;

Considerândŭ, că sinodulŭ n'are nicĭ o cunoscință despre causele, carĭ aŭ contribuitŭ la schimbarea personalului de redacțiune a numitului ḑiarŭ, interpeléză:

Are Escelența Sa cunoscință de condamnabila schimbare, contrară disposițiunilorŭ Marelui Andreiu, în personalulŭ de redactare a ḑiarului „Telegraful Român?« Carĭ sunt causele acelei schimbărĭ? A renunțatŭ d-lŭ Cristea de voiă bună sĕu silitŭ? Orĭ l'a congediatŭ comisiunea administrativă? Luatu-s'a vr'o mĕsură penală în contra părții vinovate pentru călcarea disposițiunilorŭ testamentare ale Marelui Andreiu? Cum a putută Escelența sa sĕ tolereze acea schimbare, fără a raporta celŭ puținŭ sinodului?

Președintele sinodului, P. S. S. părintele mitropolitŭ rĕspunde, că retragerea d-lui Cristea dela ḑiarŭ s'a sĕvêrșitŭ în modulŭ celŭ mai corectŭ. Motivele retragerii le cunósce destulŭ de bine d. Cristea. Negă, că „Telegraful Român« s'ar redactá acum în contraḑicere cu disposițiunile întemeiătorului și susține, că redactarea se face cu totulŭ în conformitate cu intențiunile rĕposatului întemeiătorŭ. Interpelatorulŭ n'are dreptate cândŭ afirmă, că redacțiunea de aḑĭ e condamnabilă. Cumcă retragerea d-lui Cristea a fostŭ corectă, se póte informá dela comisiunea tipografieĭ. Ce privesce restituirea fostului redactorŭ la »Telegraful Român,' acésta declară, că nu o póte face.

Sinodulŭ, luândŭ actŭ de rĕspunsulŭ d-lui președinte, trece la ordinea ḑilei, ér d. Truța, declarându-se nemulțămitŭ cu rĕspunsulŭ, și-a reservatŭ dreptulŭ d'a veni la timpulŭ sĕu în sinodŭ cu o propunere în acéstă privință.

Statulŭ personalŭ consistorialŭ archidiecesanŭ din Sibiu.

Comisiunea bugetară a stabilitŭ salariulŭ personalului consistoriului archidiecesanŭ în urmĕtorulŭ modŭ:

1.	Archiepiscopulŭ cu salariŭ anualŭ	12,000 fl.
2.	Vicarulŭ archiepisc. » ,	2,400 »
3.	La șese asesorĭ, referențĭ consistorialĭ, cu câte 1400 fl. . . .	8,400 »
4.	Secretarulŭ consist. cu salarŭ an.	800 »
5.	Procurorulŭ consist. , » »	600 »
6.	Defensorulŭ matrimonialŭ » »	600 fl.
7.	Cassierulŭ , ,	800 »
8.	Controlorulŭ » »	800 »
9.	Archivarulŭ » »	800 »
10.	Espeditorulŭ » ,	600 »
11.	Ajutorulŭ cassierului » ,	600 »
12.	Doi copiștĭ cl. I à 500 » »	1,000 »
13.	Doi copiștĭ cl. II à 400 » »	800 »
14.	Economulŭ » »	300 »
15.	Unŭ servitorŭ » ,	240 »

Personalulŭ ausiliarŭ: Asesorulŭ Z. Boiu, ajutorŭ anualŭ 400 fl. Asesorulŭ N. Cristea, 400 fl. ca despăgubire pentru beneficiile ce a primitŭ până acum cu voia bisericiĭ. Secretarulŭ N. Frateșŭ, ajutorŭ anualŭ 200.

Afară de acésta sinodulŭ a hotărâtŭ, ca salariulŭ fie-cărui asesorŭ consistorielŭ sĕ se sporéscă din cincĭ în cincĭ anĭ cu câte 100 fl.

Anii de se viciu se socotescŭ cu 1 Ianuarie a anului în care a intratŭ în funcțiune. In contra acestei hotărârĭ a sinodului, P. S. S. părintele mitropolitŭ a datŭ votŭ separatŭ, la care au aderatŭ și d-nii deputațĭ N. Popea, I. de Preda și R. Patița.

Apelŭ

cătră subcomitele cercualĭ ale partideĭ politice naționale române și în genere cătră toțĭ alegĕtorii românĭ din comitatulŭ Aradului.

Stégulŭ sĕ lucéscă, pentru elŭ trăimŭ,
Țéra sĕ înflorescă, pentru a murimŭ!

Frațilorŭ!

A bătutŭ óra a unspreḑecea, momentulŭ supremŭ, ca sĕ ne rĕdicămŭ din starea de umilire și amorțélă, în care ne aŭ ținutŭ de 12 anĭ greutatea împrejurărilorŭ.

Astăḑĭ vĕḑêndu-ne în ajunulŭ alegerilorŭ de deputațĭ dietalĭ, trebue sĕ profitămŭ de ocasiune, și sĕ înălțămŭ cu curagiŭ și speranță de învingere stégulŭ, sub care sĕ luptămŭ toțĭ în unire și solidaritate pentru apĕrarea intereselorŭ naționale, și pentru binele și prosperarea patriei, aĭ căreĭ fii suntemŭ!

Conferința alegĕtorilorŭ românĭ din comitatŭ Aradului coadunată la 10 Aprile a. c. st. n. în Aradŭ, în numĕrŭ de preste 400 de ómenĭ, cumpĕnindŭ cu maturitate starea lucrurilorŭ, a aflatŭ și a recunoscutŭ numai o singură cale, pe care putemŭ înainta în împrejurările actuale, acésta este: programa partidei naționale române din Ungaria și Transilvania, statorită în conferința electorală din Sibiiu la 12—14 Maiŭ 1881, și solidaritatea Românilorŭ pe basa acestei programe. De aceea conferința a adusŭ cu unanimitate urmĕtoriulŭ conclusŭ:

»1) Conferința alegĕtorilorŭ românĭ din comitalŭ Aradului ține la programa națională din Sibiiu dela 1881 și la partida națională română constituită pe basa acelei programe.

2) In fața alegerilorŭ viitóre se constitue unŭ comitetŭ centralŭ executivŭ în Aradŭ, și în fie-care cercŭ electoralŭ câte unŭ subcomitetŭ cercualŭ, acestea din urmă ca organe esterne ale comitetuluĭ centralŭ.

3) Comitetulŭ centralŭ se auctoriséză și însărcinéză, ca pe basa și în sensulŭ programei din Sibiiŭ se conducă alegerile de deputațĭ și sĕ hotăréscă atitudinea alegĕtorilorŭ românĭ din comitatŭ față cu proximile alegerĭ în modŭ solidarŭ.«

Sĕ nu ne sfiimŭ, nicĭ sĕ ne tememŭ a lupta cu acéstă programă, care scie sĕ îmbine în modulŭ celŭ mai perfectŭ interesele naționale cu interesele patriei! O programă întemeiată pe marile principie ale seculuĭ XIX: libertate, egalitate și frățietate, nu póte decâtŭ sĕ onoreze poporulŭ și națiunea, carea și-o însușesce și stăruie pentru validitarea ei! Astfelŭ este programa partidei naționale române, în privința căreia părerile ómenilorŭ potŭ fi deosebite și chiar opuse, dér unŭ puternicŭ simțĕmêntŭ este, care ne ține în strînsă unire, este: iubirea patriei comune!

Iubirea de patriă sĕŭ patriotismulŭ face ca tóte

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Fie-care îșĭ primesce partea în arendă și nu o póte nicĭ vinde, nicĭ lăsa de moștenire, nicĭ înstrăina în nicĭ unŭ chipŭ. Ci după mórtea fie-cărui proprietarŭ, ea va veni éră la comună. Acésta o dăruesce din nou unei părechĭ, care nu-șĭ are încă partea cuvenită. Totŭ insulŭ plătesce pentru partea sa o arendă mică, cu care se plătescŭ cametele pentru datoria sătéscă. In chipulŭ acesta nimenĭ nu plătesce din averea lui, ci din ceea-ce are în arendă de la comună!«

După cuvintele lui Alexandru se ridică în poporŭ unŭ sgomotŭ mare, o certă, dispute. strigăte, gălăgiă în câtŭ gândeaĭ că s'a întêmplatŭ mórte de omŭ și nu altceva. Cei avuțĭ carĭ folosiră singurĭ livadea nu se învoiau la împărțirea odată cu capulŭ, ci strigau că li se face nedreptate și amenințau cu judecătoria. Se auḑiau cuvinte ca acestea: »Se vede că pe blăstĕmațĭ vreau sĕ-i facă bogațĭ, ér pe ómenii de omeniă calicĭ. Cine are vite le póte trimite la pășunatŭ; ăsta-i unŭ dreptŭ vechiu, moștenitŭ dela moșĭ, dela strĕmoșĭ, și nu-lŭ vomŭ lăsa odată cu capulŭ!«

Totușĭ cei maĭ mulțĭ dintre sătenĭ, carĭ nu erau așa avuțĭ, împreună cu cei carĭ îșĭ nutriau vitele în grajdiu, ca sĕ capete mai multŭ gunoiŭ hotărîră sĕ nu mai lase livadea ca locŭ de pășune comună. Nu preste multŭ trebuĭ sĕ vină unŭ inginerŭ, sĕ împartă livadea într'atâtea părțĭ, câte familii erau, și apoi deosebitele părțĭ traseră sorțĭ. Bogățenii se jăluiră la stăpânire, că li s'a călcatŭ dreptulŭ în picióre. Stăpânirea însĕ le dete urmĕtorulŭ rĕspunsŭ:

»Hotarulŭ sătescŭ este proprietatea sătenilorŭ, ér nu alŭ vitelorŭ din Bogata. Prin urmare fie-care sătênŭ póte folosi livadea comună, sĕu partea ce i se cuvine, cum voiesce. Ér d-vóstră nu vĕ apĕrațĭ drepturile strĕvechĭ, ci egoismulŭ de care sunteţĭ atâtŭ de tare stăpânițĭ. D-vóstră nu vĕ cunóscețĭ nicĭ binele propiu. De aceea ștergeți-vĕ de aicĭ și vĕ ducețĭ în pace a casă.«

Sătenii trebuiră sĕ se mulțămescă cu unŭ respunsŭ așa de plăcutŭ și se duseră a casă. Acum sĕ fi vĕḑutŭ cum le părea de rĕu după Baturugă. »Pe lângă tóte pĕcatele lui, ḑiceau ei, »totŭ a fostŭ om de trébă. Elŭ ținea la drepturile și obiceiurile cele vechĭ. Sub dênsulŭ nu s'ar fi întêmplatŭ astfelŭ de lucrurĭ nicĭ odată!«

24. Inc'odată: datoriile trebue plătite.

Chiar în primăvéra urmĕtóre eră o bucuriă deosebită pe livadea deșĕrtă de mai nainte. Unde altă dată vacĭ singuratice rodeau la cotóra de iérba rea, înflorea acum o adevĕrată grădină. Vedeai hemeiŭ, fasole, cânepă, in, mazĕre, varză crĕță, cartofĭ și bucate de totŭ felulŭ. Fie-care puté calculá ușorŭ, că din rodulŭ părticelei sale nunumai că-șĭ va puté plăti arenda, dar va avé și prisosŭ bogatŭ. Chiar și cei avuțĭ, îndată ce se descebăluiră, îșĭ recunoscură folosulŭ, de óre ce vĕḑură, că câștigă nu numai în nutrețŭ pentru vitele din grajdiu, în lapte și gunoiŭ dară și în banĭ gata. Décă dupŭ capulŭ lorŭ, ar fi trebuitŭ sĕ contribue fie-care din alŭ sĕu la coperirea datoriei comunale, atuncĭ ei ar fi trebuitŭ în proporție sĕ plătéscă cea mai mare parte; până cândŭ acuma. din parcela, ce o aveau în arendă, plătiau asemenea cu cei lalțĭ.

Alexandru însĕ totŭ nu era îndestulatŭ, și adesea umbla ḑile întregĭ prin pădurĭ. Ba odată a cercetatŭ chiarŭ și pe capulŭ pădurarilorŭ din vecinătate, care eră celŭ mai iscusitŭ în ale pădurăritului; îlŭ purtă prin pădurile satului în drépta și 'n stânga, și-lŭ întrebă de sfatŭ. Alexandru îșĭ mai bătea capulŭ cu ceva, dar nimenĭ nu scia cu ce. Cei avuțĭ ḑiceau: »Scimŭ noi bine, ér se cóce ceva pe socotéla nóstră!« Dar de astă dată totŭ s'au înșelatŭ.

Stringêndu-sĕ éră satulŭ, toțĭ așteptau cu nedumerire sĕ audă ce propunerĭ însemnate le vorŭ mai face diregătorii.

Alexandru pășĭ înainte și începù ca de obiceiŭ cu glasŭ respicatŭ:

»Ómenĭ bunĭ! Pe omulŭ fără datorii toțĭ îlŭ cinstescŭ. Dar satulŭ nostru e datorŭ. Cametele pentru datorii le plătimŭ din parcelele arendate. Ce gândițĭ, n'ar fi óre mai bine ca arenda parcelelorŭ arendate sĕ o păstrămŭ în pungile nóstre baremĭ ḑece anĭ, orĭ ceva mai bine? Din astea amŭ trage cu toțĭi folosŭ!«

Ómenii începură sĕ rîdă și ḑiseră cu toții: Propunerea este minunată!«

»Eu,« vorbi Alexandru mai departe, »eu și onorabilii mei tovarășĭ, luămŭ asupra nóstră deslegarea întrebării acesteia și stămŭ bunĭ că ștergemŭ datoria comunală, décă nu întrégă, apoi partea cea mai mare, fără a contribuĭ și voi ceva, numai sĕ vĕ învoițĭ la trei lucrurĭ!«

părţile, orĭ câtŭ de opuse ni s'ar păré în statŭ, concurgŭ la binele generalŭ alŭ societăţiĭ, precum disonanţele în musică concurgŭ la acordulŭ totalŭ, cum dice Montesquieu. Patriotismulŭ nu este privilegiulŭ cuiva, este legea naturei, care din disonanţa părţilorŭ formeză armonia întregului, precum părţile universuluĭ prin acţiunea unora şi reacţiunea altora formeză admirabila lui unire şi armonia. Patriotismulŭ este zelulŭ pentru interesele generale ale patriei, de care însufleţindu-se poporulŭ românŭ a contribuitŭ şi va contribui totudéuna pentru fericirea şi gloria patriei sale!

Acestea premiţêndŭ pentru orientare şi cunóscerea situaţiuneĭ nóstre, nu ne rĕmâne, decâtŭ sĕ mergemŭ înainte cu consciinţa liniştită pe calea, ce ni-o indegetéză programa partidei naţionale române! Conferinţa nóstră dela 10 Aprile a. c. au făcutŭ tóte preîngrijirile necesarie, ca la alegerile deputaţilorŭ dietalĭ sĕ procedemŭ toţĭ solidarĭ, ca sĕ putemŭ scóte unŭ numĕrŭ posibilŭ de deputaţĭ dietalĭ românĭ de partida naţională în comitatulŭ nostru. Spre scopulŭ acesta conferinţa a înfiinţatŭ în centru unŭ comitetŭ executivŭ de 30 de membri şi în fiecare cercŭ electoralŭ câte unŭ sub-comitetŭ de 5 membri, alegêndŭ în comitetulŭ centralŭ pe:

1) Ioanŭ P. Desseanŭ, 2) M. B. Stănescu, 3) Nicolaŭ Philimonŭ, 4) Constandinŭ Gurbanŭ, 5) G. Telescu, 6) Dr. Ioanŭ Papŭ, 7) Moise Bocşianŭ, 8) Dr. Nicolaŭ Oncu, 9) Dr. Demetriu Magdu, 10) Dr. Georgiu Popa, 11) Simeonŭ Desseanŭ, 12) Ioanŭ Beleşŭ, 13) Dr. Georgiŭ Vuia, 14) Davidŭ Nicóră, 15) Teodorŭ Ceontea, 16) Ioanŭ Câmpianŭ, 17) Georgiu Purcariŭ, 18) Grigoriŭ Venter, 19) Georgiu Dogariŭ, 20) Aureliŭ Suciu, 21) Pavelŭ Truţa, 22) Terenţiŭ Raţŭ, 23) Vasile Mangra, 24) Adalbert Mihailoviciŭ, 25) Georgiŭ Feier, 26) Teodorŭ Coloja, 27) Mihaĭ Veliciŭ, 28) Ioanŭ Moldovanŭ, 29) Stefanŭ Tamaşdanŭ, 30) Vasilie Beleşŭ; ér în sub-comitete:

1) **În cerculŭ Şirieĭ**: Adalbert Mihailoviciŭ, Georgiŭ Popoviciŭ, Ioanŭ Morariŭ din Maderatŭ, Avram Popoviciŭ, din Agrişŭ şi Ioanŭ Curea din Covĕsinţĭ;

2) **În cerculŭ Boroşineuluĭ**: Ioanŭ Cornea protopopŭ, Georgiu Feierŭ, Georgiŭ Balta, Florianŭ Monţa şi Zaharia Milianu;

3) **În cerculŭ Iosaşuluĭ**: Teodorŭ Coloja, Maxim Băşcărĕŭ, Lazarŭ Oprea, Vasóea, Nicolaŭ Butariŭ şi Ionŭ Nicula din Halmagelŭ;

4) **În cerculŭ Chişineuluĭ**: Mihaiŭ Veliciŭ, Ioanŭ Papŭ protopopŭ în Chereluşŭ, Ilie Bozganŭ, Gavriiŭ Lazarŭ şi Alexandru Paşca;

5) **În cerculŭ S. Ana**: Ioanŭ Moldovanŭ, Ioanŭ Codreanŭ, Alexiŭ Popoviciŭ, Constantinŭ Popoviciŭ şi Ioanŭ Popoviciŭ din F. Varşadŭ;

6) **În cerculŭ Peşca**: Dimitrie Popa, Stefanŭ Tamaşdan, Ioanŭ Cióra, Dimitrie Tamaşdanŭ şi Lazarŭ Adamoviciŭ;

7) **În cerculŭ Radna**: Vasilie Beleşŭ, Dimitrie Romanŭ, Vasilie Zorleţanŭ, Iosifŭ Vuculescŭ şi Paulŭ Milovan.

În urmarea acestora comitetulŭ centralŭ executivŭ se adreséză cu amóre frăţéscă cătră tóte sub-comitetele cercuale şi în genere cătră toţĭ alegĕtoriĭ românĭ din comitatŭ ca în interesulŭ sânteĭ nóstre cause sĕ sprijinéscă şi sĕ suţină cu tăriă şi cu credinţă programa naţională, respingêndŭ orĭ ce ademenirĭ, promisiunĭ şi terorisărĭ, de carĭ cineva s'ar folosi spre a Vĕ înstrăina de programa acésta şi a rumpe solidaritatea naţională.

Comitetulŭ centralŭ va face la timpulŭ sĕŭ dispositiunile şi pregătirile necesarie referitóre la alegerile de deputaţĭ dietalì, în respectivele cercurĭ, până atuncĭ se recomêndă tuturorŭ perseveranţă şi statornicia, ferindu-se a face angajamente cu óre-care partidă, afară de partida naţională.

La lucrŭ dér fraţilorŭ! Causa nóstră e sântă şi dréptă! Tendinţa nóstră e legală şi leială! Programa nóstră e precisă şi clară! Păşirea nóstră nu este îndreptată nicĭ în contra tronuluĭ nicĭ în contra întregităţiĭ patrieĭ. Din moşĭ strămoşĭ Românulŭ a moştenitŭ credinţa nestrămutată cătră Tronŭ şi adevĕrata iubire de patriă. Decă luptămŭ pentru drepturile naţionale şi îmbunătăţirea stăreĭ sociale, luptămŭ între marginile constituţiuneĭ şi ale legilorŭ cu mijlóce legale. Devisa sĕ ne fie: conservarea invidualităţiĭ nóstre naţionale şi fericirea patrieĭ!

Aradŭ, 15. Aprile st. n. 1885.

Comitetulŭ centralŭ executivŭ:

Ioan Popoviciŭ Desseanu, pres. **Vasilie Mangra**, not.

»Aha,« strigară cei avuţĭ, »acum e acum!«

»Ascultaţi-mĕ« dise Alexandru, »şi gândiţi-vĕ bine, decă vorbescŭ dreptŭ, orĭ nu! In satulŭ nostru se află cam o sută de gazde!«

»Aşa e,« rĕspunseră sătenii.

»Fie-care gazdă primesce pe anŭ din pădurile satului trei stânjinĭ de lemne, afară de crengĭ.«

»Asta încă e dreptŭ!« respunseră sătenii.

»Şi,« adause Alexandru, »atâta şi arde fie-care gazdă. Unii ardŭ mai multe, alţii însĕ, carĭ mănâncă din bucătăria comună, mai puţine. Tóte gazdele însĕ s'ar ajunge şi cu mai puţine, decă n'ar avé trebuinţă în tótă bună vremea de atâtea lemne la coptulŭ pânei, la uscatŭ de póme şi la spălatŭ de rufe. Gândiţi-vĕ, decă într'o sĕptĕmână spală haine séu cocŭ pâne numai dece familii, câte lemne nu se ardŭ d'odată într'atâtea case!«

Sătenii cam strîmbau din nasŭ, şi unii dintre ei diseră: »Ai tótă dreptatea, dar fără pâne nu putemŭ trăí şi murdarĭ nu putem umblá!«

»Multe sate suntŭ în ţéră,« respunse Alexandru, »carĭ suntŭ cu multŭ mai bogate, de câtŭ alŭ nostru, şi totuşĭ cruţă mai tare ca noi. Dér tocmai pentru acésta sunt mai bogate. Suntŭ sate, carĭ nu au atâtea pădurĭ, cum avemŭ noi, şi totuşĭ au lemne destule, ba încă şi vêndŭ din ele. Ei dar cum facŭ ómenii, despre carĭ e vorba? La dênşii mai multe gazde au împreună unŭ singurŭ cuptorŭ de uscatŭ şi de coptŭ, şi peste sĕptĕmână fie-care îşĭ duce acolo pómele şi aluatulŭ, are nevoe de fórte puţine lemne ca sĕ-lŭ încăldéscă.

(Va urma.)

Procesulŭ Kraszewski.

Firulŭ telegraficŭ ne-a adusŭ erĭ scirea de la Lipsca că procesulŭ intentatŭ bĕtrânului laureatŭ scriitorŭ polonesŭ, Kraszewski, pentru crima de înaltă trădare, a începutŭ erĭ înaintea tribunalului din Lipsca.

Arestarea bĕtrânului Kraszewskì, provocândŭ la timpulŭ sĕu o mare sensaţiune, vomŭ ţiné şi noi publiculŭ nostru în curentulŭ acestui procesŭ politicŭ importantŭ.

Din actulŭ de acusare, între altele, se constată, că Iosifŭ Ignaţiu Kraszewski, scriitorŭ, cu domiciliulŭ în Dresda, supusŭ alŭ regatului Saxoniei, s'a născutŭ la 26 Iuliu 1812 în Varşovia, unde a trăitŭ până la 1863 ca redactorŭ alŭ »Gazetei Codziena«. După năbuşirea revoluţiunii din Polonia, Kraszewski, fiindŭ acusatŭ ca revoluţionarŭ, a fugitŭ la Dresda, unde s'a stabilitŭ definitivŭ. Kraszewski face parte din partida naţională polonesă, pe a cărei programă stă scrisŭ: restabilirea regatului Poloniei în limitele, în care se găsia la 1772. Realisarea programei, Kraszewski o ascepta ca şi ceialalţĭ aderenţĭ ai sĕi de la o bună constelaţiune europénă. Prin urmare, se 'nţelege, că elŭ lucrá pe tóte căile sĕ provoce câtŭ mai repede apariţiunea unei astfelŭ de constelaţiunĭ. Intru ajungerea scopului, elŭ lucrá necurmatŭ pentru buna stare materială, pentru întărirea consciinţei naţionale şi pentru rĕspândirea culturii în poporulŭ polonezŭ. De aceea, acestŭ scopŭ credea a-lŭ atinge prin rĕspândirea de cărţĭ şi totŭ felulŭ de scrierĭ printre conaţionalii sĕi. Elŭ singurŭ a scrisŭ mai multŭ de 200 volume, mai cu sémă romane. Se bucură la conaţionalii sĕi de mare vedă. Acesta o dovedescŭ ovaţiunile şi manifestaţiunile, ce i s'au făcutŭ la 1867, cândŭ a călĕtoritŭ prin Galiţia şi Posen, şi mai cu sémă jubileulŭ ce i s'a făcutŭ la 1879 în Cracovia, cu care ocasiune sĕrbătorile date în onorea lui au ţinutŭ mai multe dile.

Kraszewski întreţinea o corespondenţă fórte rĕspândită. Tóte privirile lui erau îndreptate mai cu sémă asupra afacerilorŭ militare, şi pentru a ajunge în posesiunea scrierilorŭ strategice, retribuia o mulţime de corespondenţĭ.

Franciscŭ Hentsch, care e acusatŭ de complicitate, e fiulŭ unui predicatorŭ din Berlin, şi a servitŭ în armată până la 1872, cândŭ s'a pensionatŭ cu gradulŭ de căpitanŭ, şi-şĭ procurá mijlócele de esistenţă pentru sine şi familia sa prin scrierĭ militare scienţifice. Hentsch câştigându-şĭ simpatia cercurilorŭ militare, a ajunsŭ în posesiunea unorŭ însemnate documente, a cărorŭ tăinuire faţă cu celelalte puterĭ europene era recomandată pentru binele Germaniei. La 1876 séu 1877, Hentsch întrase în relaţiunĭ cu literatulŭ Adler din Berlin, care era corespondentulŭ lui Kraszewski. Adler l'a primitŭ ca corespondentŭ militarŭ cu unŭ onorarŭ de 20 séu 30 mărcĭ pe lună, care s'a urcatŭ în urmă până la 200 mărcĭ. Tóte scrierile lui Hentsch, le trimitea Adler lui Kraszewski spre întrebuinţare. La 1879 Adler venindŭ în discordiă cu Kraszewski, Hentsch a întratŭ în serviciulŭ acestuia cu unŭ salarŭ lunarŭ de 450 mărcĭ, pe care şĭ l'a păstratŭ până la 1880.

Guvernele streine, cu carĭ inculpaţii întreţineu relaţiunĭ erau alŭ Franciei, Rusiei şi Austriei. Francia a primitŭ dela Kraszewski douĕ documente, Rusia asemenea douĕ, şi Austria unulŭ. Relaţiunile inculpaţilorŭ între sine, precum şi ale lui Adler cu agenţii ruşĭ, în alŭ cărorŭ serviciu se găsia, resultă dintr'unŭ mare numĕrŭ de scrisorĭ. Douĕ-decĭ şi trei scrisorĭ sunt ale lui Hentsch către Adler, şépte ale acestuia către Hentsch, patru ale generalului rusŭ Feldmann, odinióră ataşatŭ militarŭ alŭ Rusiei la Viena.

Documentele comunicate guvernului francesŭ conţineu planulŭ de mobilisare, respective planulŭ transporturilorŭ armatei germane pe drumurile de ferŭ către graniţele apusene ale imperiului. Dintre Polonesĭ numai Zaleski, conservatorulŭ „Bibliograficei polonese« la Paris, era singurulŭ, cu care Kraszewski întreţinea relaţiunĭ intime. Zaleski la 1848 era membru alŭ unei societăţĭ secrete în Polonia, din care causă a fostŭ esilatŭ în Siberia; de aci fiindŭ graţiatŭ s'a dusŭ la Paris, unde trăia ca scriitorŭ şi bibliotecarŭ alŭ societăţii polonese. Zaleski a muritŭ la 1880 séu la 1881. Lui îi trimetea Kraszewski corespondenţe militare. Intre acestea s'a găsitŭ şi o lucrare asupra mobilisării armatei germane spre graniţele de apusŭ. Lucrarea nu era complectă, dér conţine nenumĕrate notiţe interesante, care s'au predatŭ lui Hentsch spre complectare. Acéstă lucrare s'a terminatŭ de Hentsch la ordinulŭ lui Kraszewski prin intermediarea lui Adler, care a primitŭ, pentru serviciulŭ sĕu, dela Kraszewski 1000 mărcĭ. La începutŭ Kraszewski tăgăduia, că ar fi autorulŭ acelorŭ scrierĭ şi numai după ce i s'a pusŭ în faţă o scrisóre a sa dela 17 Iulie 1878, le-a recunoscutŭ de ale sale. Din scrisórea menţionată reiese, că lucrarea erá destinată pentru o a treia persónă, căreia i s'a şi predatŭ. Scrisórea conţinea notiţe despre diferite corpurĭ de trupe în timpulŭ de la 1876 până la 1881. Se constată mai departe, că Hentsch şi Adler avéu însemnate salare, plus onorare estraordinare în sume marĭ. La 1878 Adler, fiindŭ concediatŭ de Kraszewski, ilŭ amenința cu destăinuirea secretului. Kraszewski începù a negoţia cu Adler pentru a-şĭ recăpĕta scrisórile din mânile lui şi a încercatŭ a-lŭ face sĕ păstreze secretulŭ, promiţĕndu-i o sumă mare de banĭ. Prin menagera ce o avé i-a datŭ lui Adler 1000 séu 2000 de mărcĭ pentru înapoiarea unorŭ scrisorĭ pe carĭ le-a nimicitŭ. Prin Hentsch i-a plătitŭ asemenea 600 mărcĭ. In urmă a trimisŭ Kraszewski la Adler, care domicilia în Viena, pe amiculŭ sĕu Bodanovicĭ, maiorŭ rusŭ, însărcinându-lŭ sĕ priméscă dela Adler douĕ séu trei hârtii, pe care sĕ le nimicéscă fără a le cetí. Preţulŭ oferitŭ pentru aceste hârtii se urca la 4000 mărcĭ. Bodanovicĭ 'şĭ-a îndeplinitŭ sarcina.

Plăţile ce le obţinea Kraszewski pentru aceste scrierĭ se făcéu prin intermediarea unui parisianŭ de către banca din Dresda, fără sĕ se scie isvorulŭ banilorŭ. In timpulŭ dela Ianuarie până la Septembre 1880 s'au plătitŭ la Paris pe cecurĭ suma de 8475 mărcĭ. Kraszewski dice, că plăţile au fostŭ mijlocite de Zaleski. Décă acéstă afirmare e adevĕrată, atuncĭ neapĕratŭ că sunt în jocŭ şi alte persóne, căcĭ din cercetările făcute de ambasada germană se vede, că plăţile nu s'au făcutŭ pe numele lui Zaleski, ci pe numele altorŭ persóne, între care figuréză Kraszewski şi De la Roche. Sub acestŭ nume din urmă figureză unŭ şefŭ de biurou alŭ archivelorŭ ministrului de rĕsboiu francesŭ.

Scrierile adresate generalului rusŭ Feldmann, ataşatŭ militarŭ rusŭ la Viena, cuprindŭ următórele:

1. »Complectarea autorităţilorŭ militare şi trupelorŭ călăreţe«. Acésta lucrare, după părerea comandantului corpului 3 de armată, e o copiă a instrucţiunilorŭ de mobilisare a acestui corpŭ, stabilite în Noemvre 1875. Hentsch a ajunsŭ în posesiunea acestorŭ instrucţiunĭ prin mijlocirea instructorului de călăriă alŭ corpului 3, Plinzner, care avea cunoscinţă de ordinulŭ mobilisării.

2. »Unŭ estrasŭ din raportulŭ asupra fortificaţiunilorŭ Meţului.«

3. „Colecţiunĭ de planurĭ technice pentru lucrărĭ de fortificaţiă, artileriă şi lucrărĭ de garnisónă.« Acéstă lucrare conţine cunoscinţele cele mai nouĕ despre construirea fortăreţelorŭ germane şi a fostŭ copiată după unŭ planŭ lucratŭ de căpitanulŭ inginerŭ Wagener. Pentru acéstă lucrare, Hentsch a căpĕtatŭ 600 mărcĭ dela generalulŭ Feldmann.

La 1881 Hentsch se aflá la băile dela Colberg. Acĭ se 'ntêlnea în tótă diua cu oficerĭ şi făcêndŭ cunoscinţă cu căpitanulŭ Tide, l'a înduplecatŭ a-i procurá cartea numită: „Intrebuinţarea puscelorŭ de infanteriă, împreună cu o introducere pentru calcularea distanţelorŭ«, scrisă de A. Mieg, căpitanŭ bavarezŭ. Tide i-a procuratŭ cartea deşi sciá, că e secretă. Hentsch a înaintat-o apoi lui Adler la Viena pentru a o comunicá Austriei. Pentru acéstă carte a primitŭ 500 de mărcĭ. Hentsch recunósce că Adler a datŭ cartea guvernului austriacŭ.

Rechisitorulŭ se referă la 17 martorĭ şi la 6 esperţĭ, mai toţĭ din statulŭ majorŭ germanŭ, precum şi la maiorulŭ Bodanovicĭ, domiciliatŭ în Dresda.

Diverse.

O dramă familiară. — Notariulŭ primarŭ alŭ Comitatului Têrnavii-marĭ, d. S. I. se înamorase în d-şóra Ana Gross fiica unei familii săsescĭ din Sighişóra. D. notarŭ, dorindŭ a se căsători, părinţiĭ d-şórei au refusatŭ învoirea lorŭ. Nenorocita fată, de-o frumseţă seducătóre, în desperarea şi supărarea ieĭ s'a aruncatŭ în Têrnavă şi numai alalta ierĭ i s'a găsitŭ cadavrulŭ în apă. Durerea familiei e fórte mare.

O esplosie în trenŭ. — Sĕ anunţă din Lembergŭ că la trenulŭ mixtŭ Nr. 33, care a sositŭ în dilele trecute acolo, în mersulŭ sĕŭ cam pe la miedulŭ nopţiĭ, vagonulŭ postalŭ s'a vĕdutŭ cuprinsŭ de flăcărĭ. Sa constatatŭ că foculŭ a isbucnitŭ în urma esplodăriĭ unuĭ pachetŭ postalŭ ce conţinea materii esplosibile. Esplodarea s'a întêmplatŭ cândŭ conductorulŭ aşedá în ordine pachetele postale. Indată ce s'a zăritŭ foculŭ, trenulŭ a fostŭ opritŭ şi vagonulŭ deslegatŭ de trenŭ, ardêndŭ cu descvîrşire. Pachetele în numĕrŭ de 417 aŭ fostŭ distruse de flăcărĭ. Conductorulŭ postalŭ a fostŭ greŭ rănitŭ.

Incendiulŭ dela Cluşiŭ. La 11 Mai d. a. s'a datŭ semnalulŭ de alarmă, şi s'a respânditŭ ca fulgerulŭ prin oraşŭ vuetulŭ că arde gara. Mulţimea alerga în ruptulŭ capului şi într'o clipită se aşedase pe terenulŭ dinaintea gărei mai multe mii de ómenĭ. Pompierii au ajunsŭ fórte iute la loculŭ sinistrului şi au lucratŭ bărbătesce, dér fiindŭ coperişulŭ de şindrilă, foculŭ s'a încinsŭ şi în câteva minute douĕ părţĭ din edificiulŭ principalŭ eraŭ acoperite de flacărĭ. Foculŭ a isbucnitŭ mai întâiŭ în aripa stângă a edificiului şi se presupune a se fi aprinsŭ dintr'o scântee de la o maşină care a întratŭ séu a manevratŭ în gară. După o silinţă neobosită de douĕ óre, pompierii, ajutaţĭ de funcţionarii gărei au isbutitŭ a potoli foculŭ. A arsŭ coperişulŭ, aripa stângă şi mijloculŭ. Edificiulŭ e asiguratŭ şi din norocire foculŭ a pututŭ fi la timpŭ localisatŭ, scăpândŭ magaziile de mărfuri cu desĕvêrşire neatinse. Paguba trece peste 10 mii florenĭ v. a. şi-o sîmţescŭ mai cu sémă funcţionariĭ carĭ locuiau în etagiu, ale cărorŭ mobile au fostŭ aruncate în cea mai mare neorênduélă, cu tóte că camerile nu se găseaŭ în pericolŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena
din 14 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.50
Rentă de aurŭ 4%	92.55
Rentă de hârtiă 5%	89.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	110.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.30
Bonurĭ rurale ungare	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—
Bonurĭ rurale transilvane	100.25
Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	—.—
Renta de hărtiă austriacă	80.70
Renta de arg. austr.	81.30
Renta de aurŭ austr.	101.60
Losurile din 1860	136.79
Acţiunile băncei austro-ungare	855.—
Act. băncei de creditŭ ung.	320.—
Act. băncei de creditŭ austr.	320.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.73
Napoleon-d'orĭ	9.65½
Mărcĭ 100 împ. germ.	59.55
Londra 10 Livres sterlinge	121.70

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 13 Maiŭ st. n. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	94¾	95
Renta rom. amort. (5%)	94½	95
» convert. (6%)	99½	100¾
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	32	34
Credit fonc. rural (7%)	104½	105⅛
» „ „ (5%)	92½	93½
» » urban (7%)	103½	103¾
» » » (6%)	99½	100
» » » (5%)	90.¼	90½
Banca naţională a României	1426.	1432
Ac. de asig. Dacia-Rom.	368.½	373
« » » Naţională	232.½	235
Aurŭ	3.40%	3.50
Bancnote austriace contra aurŭ	2.09.	2.00

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 15 Maiu st. n. 1884.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	9.28	9.29
Argint românesc	9.21	9.24
Napoleon-d'orĭ	9.62	9.64
Lire turcescĭ	10.85	10.89
Imperialĭ	9.85	9.88
Galbenĭ	5.60	5.63
Scrisurile fonc. »Albina«	101.—	101.50
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Aprilie a. c. se mai află.

„GAZETA TRANSILVANIEI“
ḌIARŬ CUOTIDIANŬ.

Abonamente
se potŭ face la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	12 fl. v. a.
„ „ „ ½ „	6 „ „
„ „ „ ¼ „	3 „ „
Se acórdă abonamente şi lunare cu	1 „ „
Pentru România şi străinătate pe anŭ	36 francĭ
„ „ „ „ ½ „	18 „
„ „ „ „ ¼ „	9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḑiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḑiere.

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Administraţiunea Gazetei Transilvaniei.

Tipografia Alexi Braşovŭ.